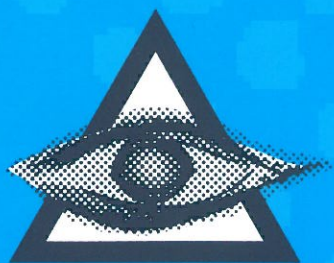

חושבים בגרות

שימוש במארגנים גרפיים
| בלימודי ההיסטוריה

היסטוריה

מכון ברנקו וייס לטיפול החשיבה

חושבים בגרות

מערכי למידה עצמית

להצלחה בבחינות הבגרות

שימוש במארגנים גרפיים
בלימודי ההיסטוריה

מהדורה ניסיונית

תשס"ב

מכון ברנקו וייס לטיפול החשיבה

חושבים בגרות
מערכי למידה עצמית להצלחה בבחינות הבגרות
שימוש במארגנים גרפיים בלימודי ההיסטוריה

פיתוח והנחיה פדגוגית :	אביב קינן
כתיבה :	סתיו שדות
ייעוץ :	חני קרן, שירלי רמון
עיצוב ועימוד :	רוני אידלשטיין, אסנת ברמן
עיצוב העטיפה :	שמעון שניידר
ריכוז והפקה :	ענת פלג

אין להעתיק, לשכפל, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי, אלקטרוני, אופטי, או מכני (לרבות צילום והקלטה) ללא אישור בכתב מהמוציא לאור.

© 2001
כל הזכויות שמורות
למכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה
ת.ד. 648, ירושלים 91006

© 2001
The Branco Weiss Institute for the Development of Thinking
P.O.Box 648, Jerusalem 91006

לוחות והדפסה : דפוס אחווה
נדפס בישראל

תוכנית בגרות 2001

בגרות 2001 היא תוכנית ייחודית ששמה לה למטרה להעלות את שיעור התלמידים המצליחים בבחינות הבגרות ולשפר את יכולות החשיבה, הלמידה והמנהיגות שלהם, בהסתמך על תורות חינוכיות מתקדמות.

התכנית מתבססת על הנחיה קוגניטיבית של התלמידים בקבוצות קטנות של חמישה תלמידים, תוך שילוב הדוק בין הלימודים הפורמליים בכיתה לבין פעילויות הנחיה גמישות המותאמות לצרכים הייחודיים של כל תלמיד ותלמידה.

התכנית מיישמת גישה מכוונת, פרטנית, על בסיס תכניות אישיות, במטרה לבנות בקרב משתתפי התהליך – תלמידים, מורים ומנהלים – את כישורי המנהיגות הנדרשים על מנת להוביל את התלמידים להצלחה בבחינות הבגרות, תוך פיתוח היכולות, הידע והערכים הראויים.

התפישה החינוכית של הפרוייקט מושתתת של שלושה ממדים עיקריים:

1. הוראה פרטנית בקבוצה קטנה

הוראה המיישמת תפישה פדגוגית מתקדמת, המאפשרת למורה ולתלמיד לזהות יחד את צרכי הלמידה ואת סגנון הלמידה של התלמיד, ולתת להם מענה מתאים במסגרת תוכנית למידה אישית. בשונה מאופן הלימוד בכיתה, הקבוצה הקטנה יוצרת הזדמנות לימודית אינטימית ותומכת.

2. טיפוח מיומנויות למידה וחשיבה כלליות

יחד עם לימוד החומר לבגרות, שמה התכנית דגש על פיתוח יכולות למידה וחשיבה כלליות, אשר תסייענה לתלמיד להתמודד טוב יותר עם בחינות הבגרות ועם רכישת ידע חדש בהמשך דרכו.

3. טיפוח המנהיגות העצמית של התלמיד

טיפוח התלמיד כאדם המקבל אחריות למעשיו, למטרות שהוא מציב לעצמו ולדרך שבה הוא מנהל את חייו.

חושבים בגרות

סדרת החוברות "חושבים בגרות" נכתבה ברוח מטרות תוכנית בגרות 2001. החוברות מיועדות בראש ובראשונה לתלמידי התוכנית ועוסקות במיומנויות ובדרכי למידה המסייעות להבנת התכנים ולהצלחה בבחינות הבגרות. כל חוברת מתמקדת בתחום תוכן (מקצוע) אחד ובכלי מרכזי אחד – המתאים ללמידת תחום זה.

כלי הלמידה שאנו מציגים בסדרת חוברות זו מסייעים לתלמיד במספר מישורים:

א. בארגון הידע הנרכש ובחיבורו לידע קודם.

ב. בהבנת התכנים.

ג. בזכירת החומר לבחינה (ומעבר לבחינה).

ד. בעיצוב דפוסי למידה וחשיבה, שישמשו אותו בעתיד ללמידה של תכנים חדשים.

החוברות בסדרה "חושבים בגרות" מכוונות ללמידה תכליתית. הן משלבות הסברים תמציתיים עם הזדמנויות רבות לתרגול הנלמד, ומפנות את תשומת לבו של התלמיד לשלבי החשיבה והלמידה שהוא מפעיל. למטרה זו נעשה שימוש בחוברת בסמלים הבאים:

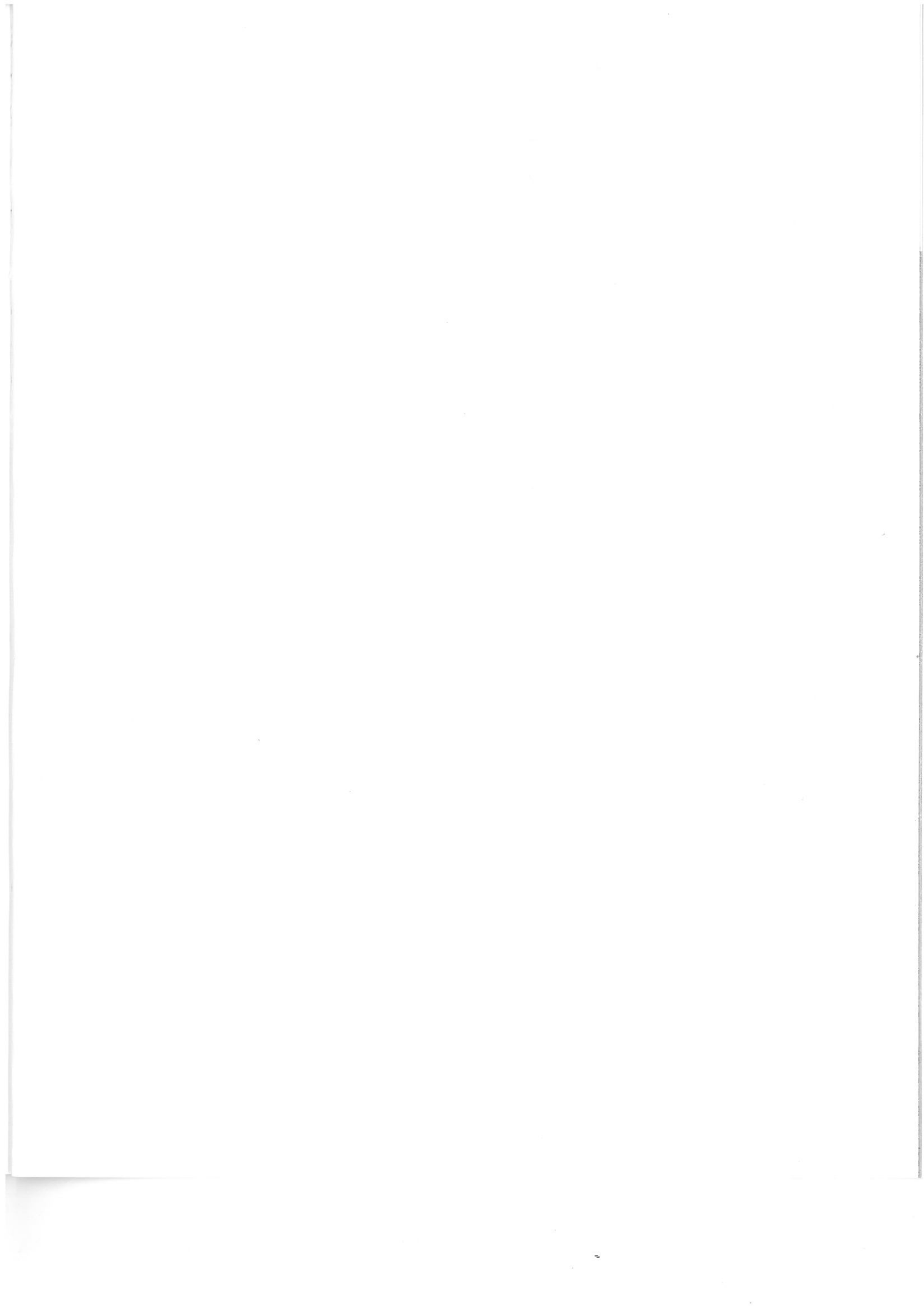
פירוק תהליך הלמידה לשלבים (לכל מקצוע השלבים הייחודיים) מאפשר לתלמיד להבין בהדרגה ובצורה מעמיקה את החומר הנלמד כולו. באמצעות ביצוע פעולות בסיסיות ופשוטות (אך הכרחיות) מבסס התלמיד את הבנתו וכך חווה תחושה של הצלחה. תחושת ההצלחה מחזקת אותו ומאפשרת לו, בשלבים הבאים, לבצע פעולות מורכבות יותר, הדורשות הבנה, ניתוח וביקורת של החומר הנלמד. בדרך זו, התלמיד לומד להיות אחראי ומודע לדרך הלמידה שלו ומפתח את היסודות למנהיגות עצמית בתחומי חיים נוספים.

בברכת למידה פורייה,

צוות בגרות 2001

תוכן העניינים

7	שימוש במארגנים גרפיים בלימודי ההיסטוריה
9	דוגמה 1 : שימוש במארגנים גרפיים בלימוד נושא הצהרת בלפור
12	מתי להשתמש במארגנים הגרפיים?
14	דוגמה 2 : שימוש במארגנים גרפיים בלימוד נושא העלייה השלישית
19	נספח : מארגנים גרפיים
22	לסיום

שימוש במארגנים גרפיים בלימודי ההיסטוריה

כיצד לזכור את ההיסטוריה?

דרך טובה ללימוד נושא היסטורי היא ללמוד את התהליך ההיסטורי השלם, ולא רק אירוע בודד בו (לדוגמה: רצוי ללמוד את כל נושא העלייה השלישית ולא רק את תפקידו של "גדוד העבודה" בתקופה זו). בדרך זו ניתן למצוא את הקשר בין האירועים השונים ולהבין את התהליך ההיסטורי כולו.

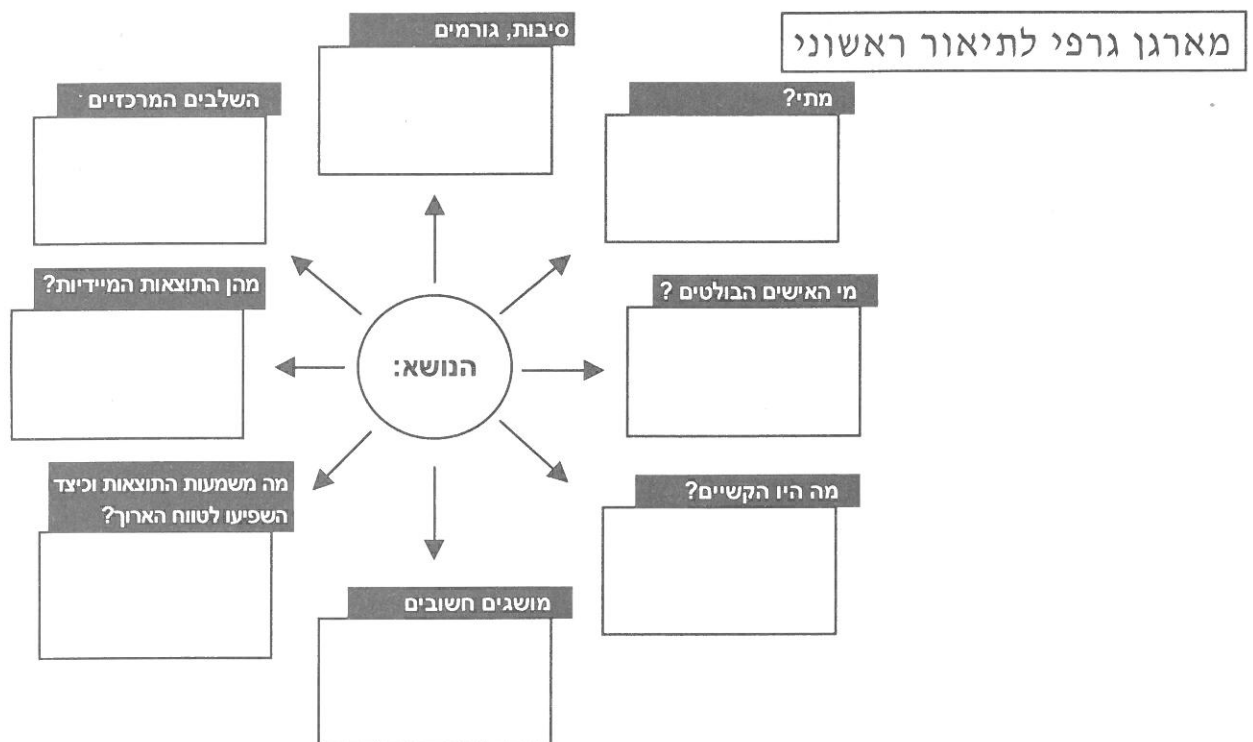
אבל כיצד ניתן לזכור פרטים כה רבים?

השיטה שאנו מציעים היא לסדר את הפרטים בעזרת מארגנים גרפיים, המתארים באופן חזותי את התהליך ההיסטורי. שיטה זו תעזור לארגן את החומר בצורה ברורה ומסודרת, וכך לזכור אותו בקלות רבה יותר.

על מנת ללמוד על תהליך היסטורי, אנו ממליצים לסדר את החומר בעזרת שני מארגנים גרפיים: מארגן גרפי לתיאור ראשוני ומארגן גרפי לתיאור תהליך.

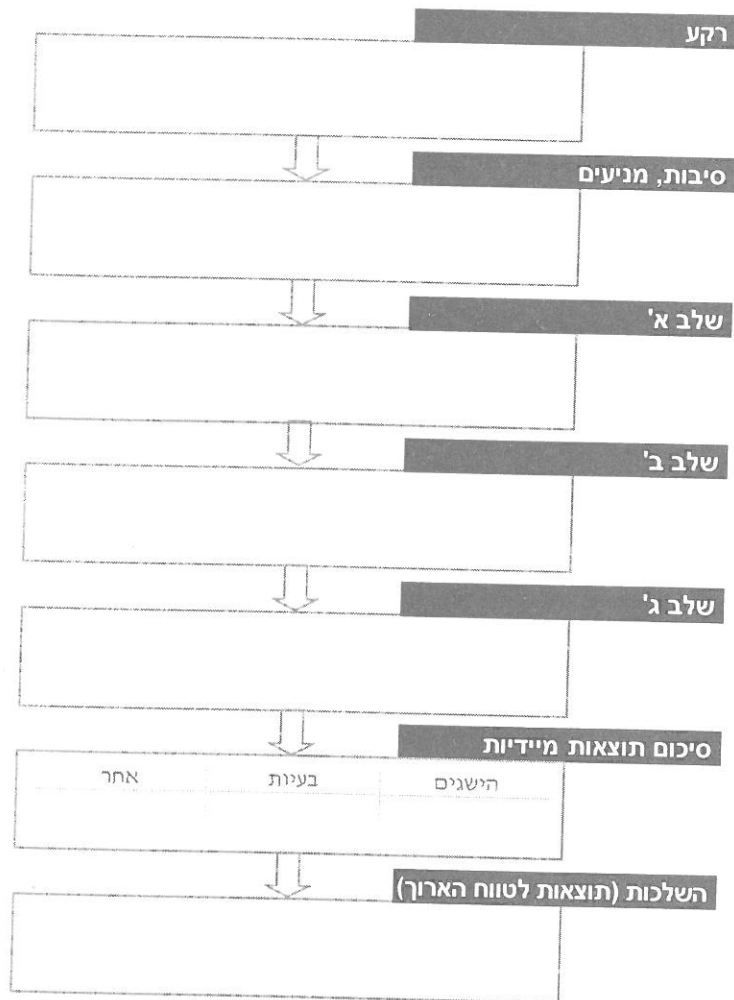
1. מארגן גרפי לתיאור ראשוני: ארגון מידע היסטורי באמצעות מארגן גרפי המתאר את הפרטים החשובים והבסיסיים ביותר בתהליך ההיסטורי.

כאשר אתם קוראים חומר היסטורי וברצונכם לא לשכוח את הפרטים העיקריים בו, רצוי להשתמש בכלי זה, ולכתוב בו את התשובות לשאלות. חלקיו השונים של המארגן הגרפי יעזרו לכם באיתור הפרטים העיקריים בסיפור ההיסטורי.

2. מארגן גרפי לניתוח תהליך: ארגון הנושא ההיסטורי באמצעות יחסי סיבה ותוצאה. מארגן גרפי זה ישמש לארגון מובנה יותר של החומר שנאסף קודם לכן במארגן הגרפי לתיאור ראשוני. כעת יש למצוא את הקשר הסיבתי בין הפרטים השונים או לסדר את האירועים על פי רצף ההתרחשות.

מארגן גרפי לניתוח תהליך

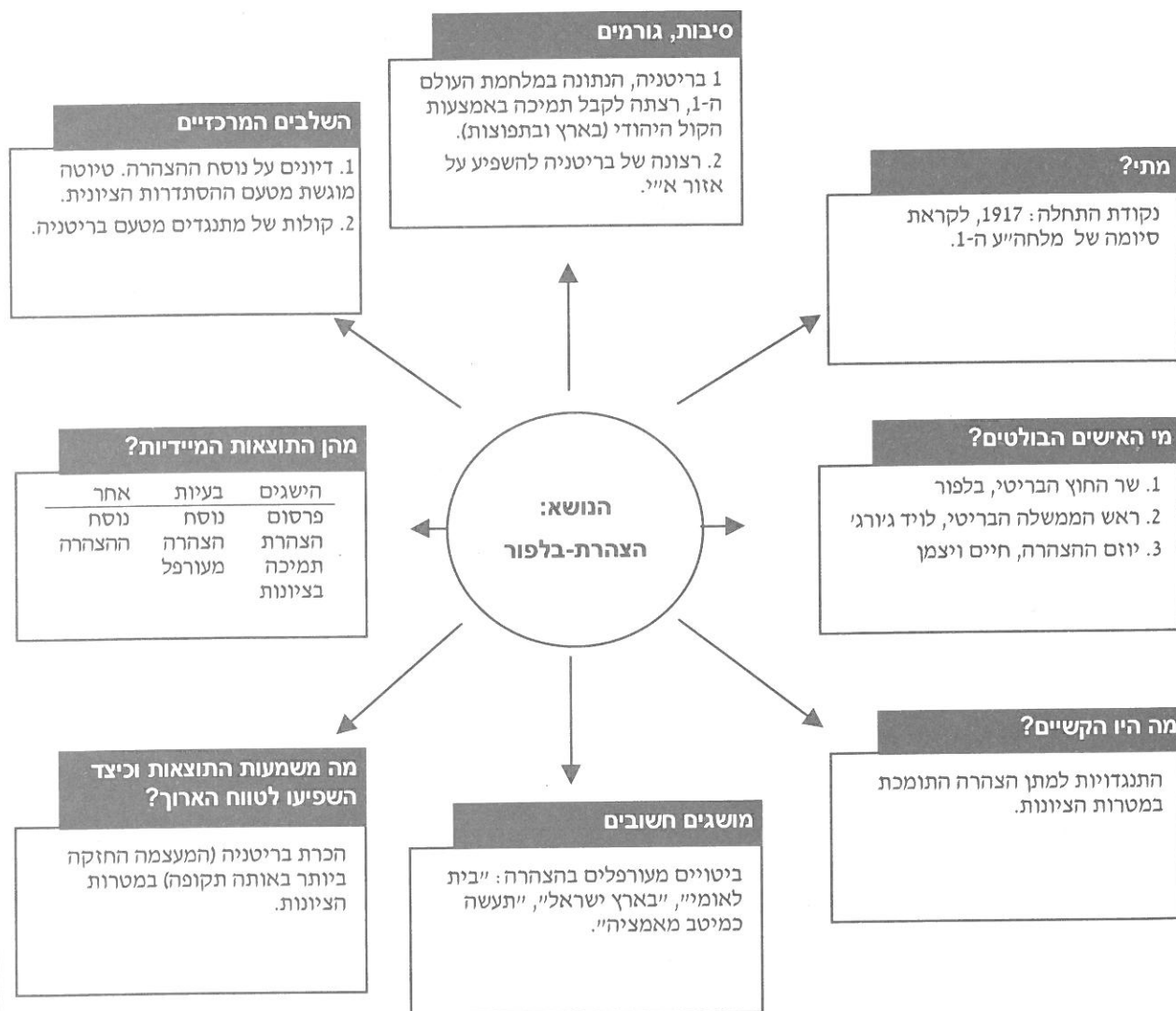

חשוב לדעת! ככל שיותר פרטים מאורגנים באמצעות יחסי סיבה ותוצאה, כך קל יותר לזכור אותם!

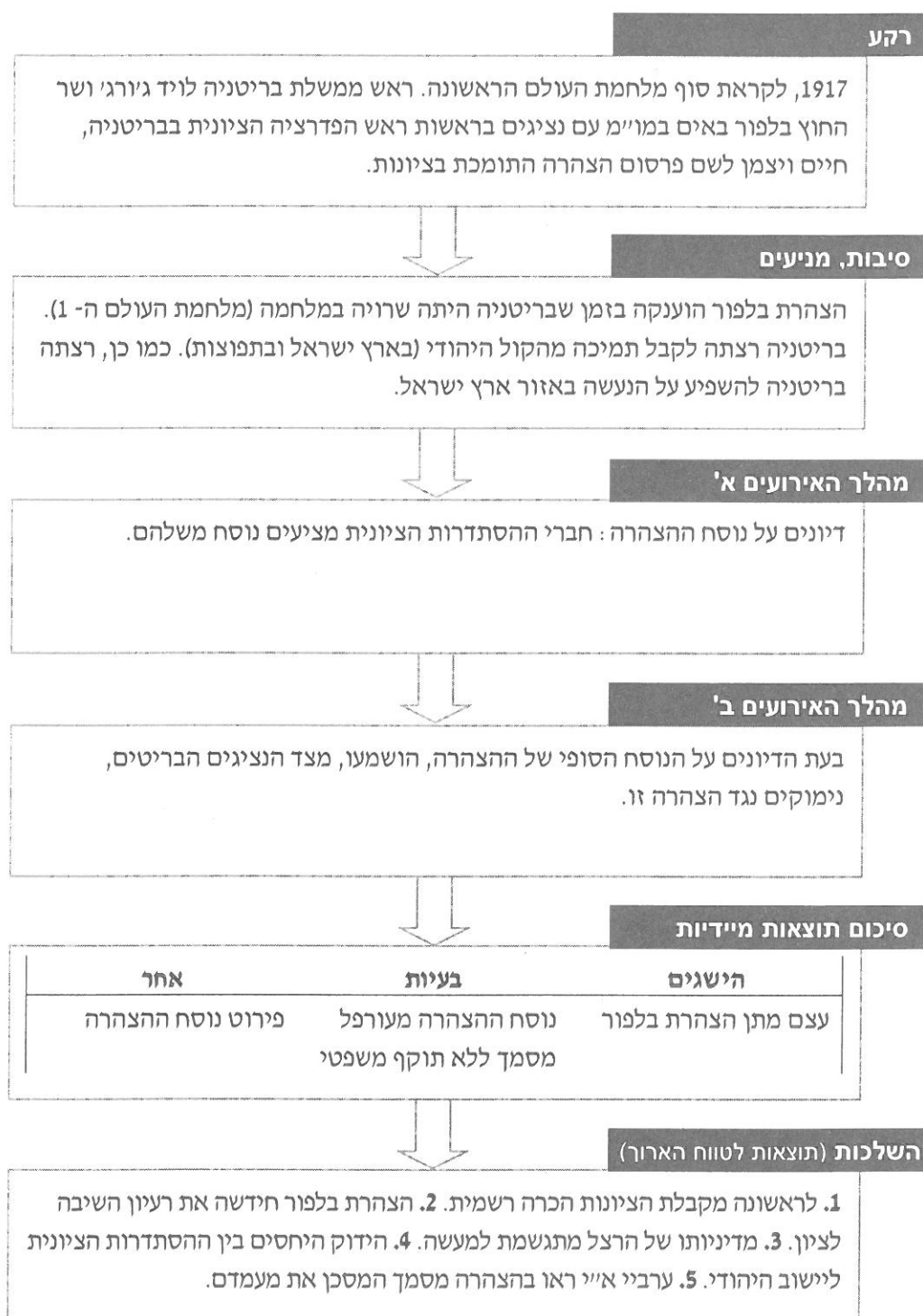
דוגמה 1:

שימוש במארגנים גרפיים בלימוד נושא הצהרת בלפור

שלב ראשון: שימוש במארגן גרפי לתיאור ראשוני

שלב שני: שימוש במארגן גרפי לניתוח תהליך

שלב שלישי: עיבוד המארגן הגרפי – סיכום הנושא

רקע

לקראת סוף מלחמת העולם הראשונה (ב-1917), ראש ממשלת בריטניה, לורד ג'ורג' ושר החוץ בלפור, פתחו במשא ומתן עם נציגים ציוניים בראשות חיים ויצמן, ראש הפדרציה הציונית בבריטניה, לשם פרסום הצהרה התומכת בציונות.

סיבות. מניעים

המניעים לפרסום הצהרה התומכת בציונות היו שונים: 1. רצון לצרף את ארצה"ב לצד בריטניה במלחמה. 2. אהדתם הכנה של לורד ג'ורג' ובלפור לציונות. 3. הרצון למנוע מהיהודים לנטות לטובת גרמניה. 4. התנערות בריטניה מהתחייבויות קודמות במזרח התיכון, אשר התבטאו בעיקר בהסכם מק-מהון, ובהסכם סייקס-פיקו. 5. הערכת הבריטים לפועלו של חיים ויצמן. (חיים ויצמן תרם רבות ככימאי לצבא הבריטי). 6. הסיוע שהעניקו הגדודים העבריים לבריטים במהלך מלחמת העולם הראשונה.

מהלך האירועים א'

המשא ומתן על נוסח ההצהרה התנהל בין נציגי משרד החוץ הבריטי, לבין נציגים ציוניים בראשותו של ויצמן. ביוני 1917, הגיש ויצמן טיוטת הצעה להצהרה. נוסח טיוטה זו קבע, כי א"י מוכרת כבית הלאומי לעם היהודי, ולכן דרוש לאפשר חופש עלייה לעם היהודי ולתת אוטונומיה לאומה היהודית. לאחר מספר התייעצויות צומצם הנוסח לכך כי ארץ ישראל תוכר על ידי בריטניה כבית הלאומי לעם היהודי, וכי בריטניה תעשה ככל שתוכל להגשמת מטרה זו, בתיאום עם ההסתדרות הציונית.

מהלך האירועים ב'

הנימוקים נגד ההצהרה: 1. אחדים מהנציגים הבריטים לא העריכו את הציונות ואת תרומת היהודים לבריטניה. 2. משרד החוץ הבריטי חשש מפני עוינות הערבים להצהרה. 3. אחדים מהנציגים הבריטים טענו כי הצהרה התומכת בציונות נוגדת להסכם מק-מהון. 4. יהודים בריטים אנטי ציוניים חששו שמעמדם יתערער בעקבות ההצהרה.

סיכום תוצאות מיידיות

בסופו של דבר הגיעו הדנים לפשרה ושר החוץ, בלפור, שלח את ההצהרה בצורת איגרת אל הלורד רוטשילד, שהיה נשיא הכבוד של הפדרציה הציונית באנגליה. נוסח ההצהרה: "ממשלת הוד מלכותו רואה בעין יפה את ייסודו של בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל, ותעשה כמיטב מאמציה כדי להקל על השגת מטרה זו, בתנאי ברור שלא ייעשה שום דבר העלול לפגוע בזכויות האזרחיות והדתיות של קהילות לא יהודיות שקיימות בארץ ישראל, או בזכויות ובמעמד הפוליטי שמהם נהנים היהודים בכל ארץ אחרת". בהצהרה זו הרבה ביטויים מעורפלים:

"בית לאומי": מהו בית לאומי? מה היתה כוונת בריטניה במושג זה?

"בארץ ישראל": גבולות הבית הלאומי אינם מוגדרים.

"מביטה בעין יפה", "תעשה כמיטב מאמציה": ניסוח מעורפל אשר אינו מחייב את בריטניה לפעול ממש. בעיה נוספת היתה שהצהרה זו היתה ללא תוקף משפטי, אלא תפקדה כהצהרת כוונות בלבד.

השלכות (תוצאות לטווח הארוך)

למרות הנוסח המעורפל, חשיבותה של ההצהרה היתה רבה: זכותו של העם היהודי לשוב לא"י זכתה להכרה. ההצהרה היתה מעין צ'ארטר על הארץ, על פי תורתו ומדיניותו של הרצל. הצהרת בלפור חידשה את רעיון השיבה לציון והפיחה תקווה בעם היהודי. מכאן ואילך הצהרת בלפור החלה לשמש כטיעון בדבר צדקת עצמאותו של העם היהודי בארץ ישראל.

מתי להשתמש במארגנים הגרפיים?

1. במארגן גרפי לתיאור ראשוני רצוי להשתמש בשלב הראשוני של הלמידה, על מנת לא לשכוח את הפרטים החשובים ביותר.

2. במארגן גרפי לניתוח תהליך רצוי להשתמש בשני שלבים:

א. בשלב הלמידה למבחן – כאשר מנסים להבין ולזכור את הפרטים ההיסטוריים בעל פה.

ב. במהלך המבחן עצמו – מארגן גרפי זה יסייע לכם לזכור את הפרטים השונים שיש לכלול בבחינה. כמו כן, בעזרת מארגן גרפי זה תוכלו לכתוב תשובה מסודרת ומאורגנת.

שני המארגנים הגרפיים שהוצגו כאן מהווים בסיס לתשובות לשאלות הבגרות. במהלך הלמידה למבחן חשוב ללמוד את התהליך ההיסטורי כולו, כדי להבינו טוב יותר. ואולם, שאלות הבגרות מתמקדות בדרך כלל בחלק מסוים מהנושא הנלמד. כדאי, אם כן, לשים לב במה בדיוק מתמקדת השאלה במבחן. לפעמים תתבקשו רק למנות את שלבי התהליך ההיסטורי, בפעמים אחרות תכוון השאלה דווקא לגורמים שהביאו לאירוע מסוים וכו'.

לדוגמה, השאלות הבאות מתמקדות בגורמים שהביאו לפרסום ההצהרה, אך לא בתוצאות פרסומה.

שאלה 1

הצהרת בלפור – הגורמים לפרסומה והמאבק על נוסחיה.

(מתוך בחינת בגרות בהיסטוריה של עם ישראל, קיץ תשמ"ח)

שאלה 2

הצהרת בלפור – הרקע לפרסומה וחילוקי הדעות בנוגע לנוסח ההצהרה ולתוכנה.

(מתוך בחינת בגרות בהיסטוריה של עם ישראל, חורף תש"ן)

שאלה 3

א. הסבר שלושה מהמניעים של בריטניה לפרסום הצהרת בלפור.

ב. הסבר שתי בעיות שהשפיעו על ניסוחה של הצהרת בלפור.

(מתוך בחינת בגרות בהיסטוריה של עם ישראל, חורף תשנ"ט)

נושא הצהרת בלפור, כפי שהוצג במארגנים הגרפיים, מהווה בסיס ראשוני גם לשאלות הבגרות האלה:

שאלה 1

הסבר את הסיבות שהביאו את בריטניה לפרסם את הצהרת בלפור.
השווה בין הצעת הטיוטה של התנועה הציונית לבין הנוסח הבריטי שפורסם.
מדוע הכניסה בריטניה שינויים בהצעה הציונית? (חורף תשנ"ו)

שאלה 2

"תוכנית באזל" (אוגוסט 1897) ו"הצהרת בלפור" (נובמבר 1917), היו ציוני דרך חשובים בתולדות התנועה הציונית.

א. פרט את תוכנו של כל אחד ממסמכים אלה.

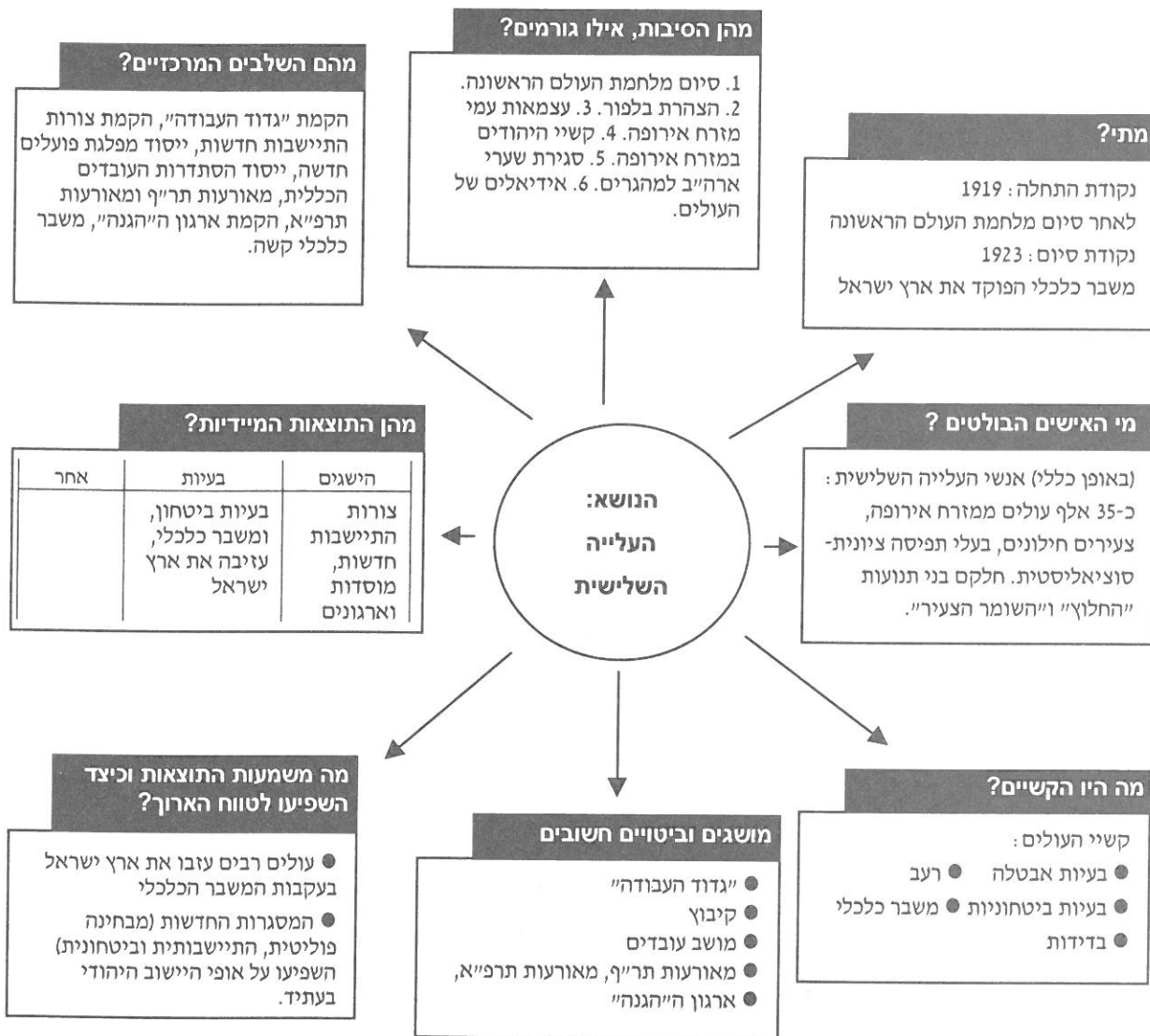
ב. הסבר את הנסיבות לפרסום כל אחד מהמסמכים.

האם ניתן היה לראות בהצהרת בלפור את הצ'ארטר הנכסף, שאותו רצה הרצל להשיג? נמק. (קיץ תשנ"ד)

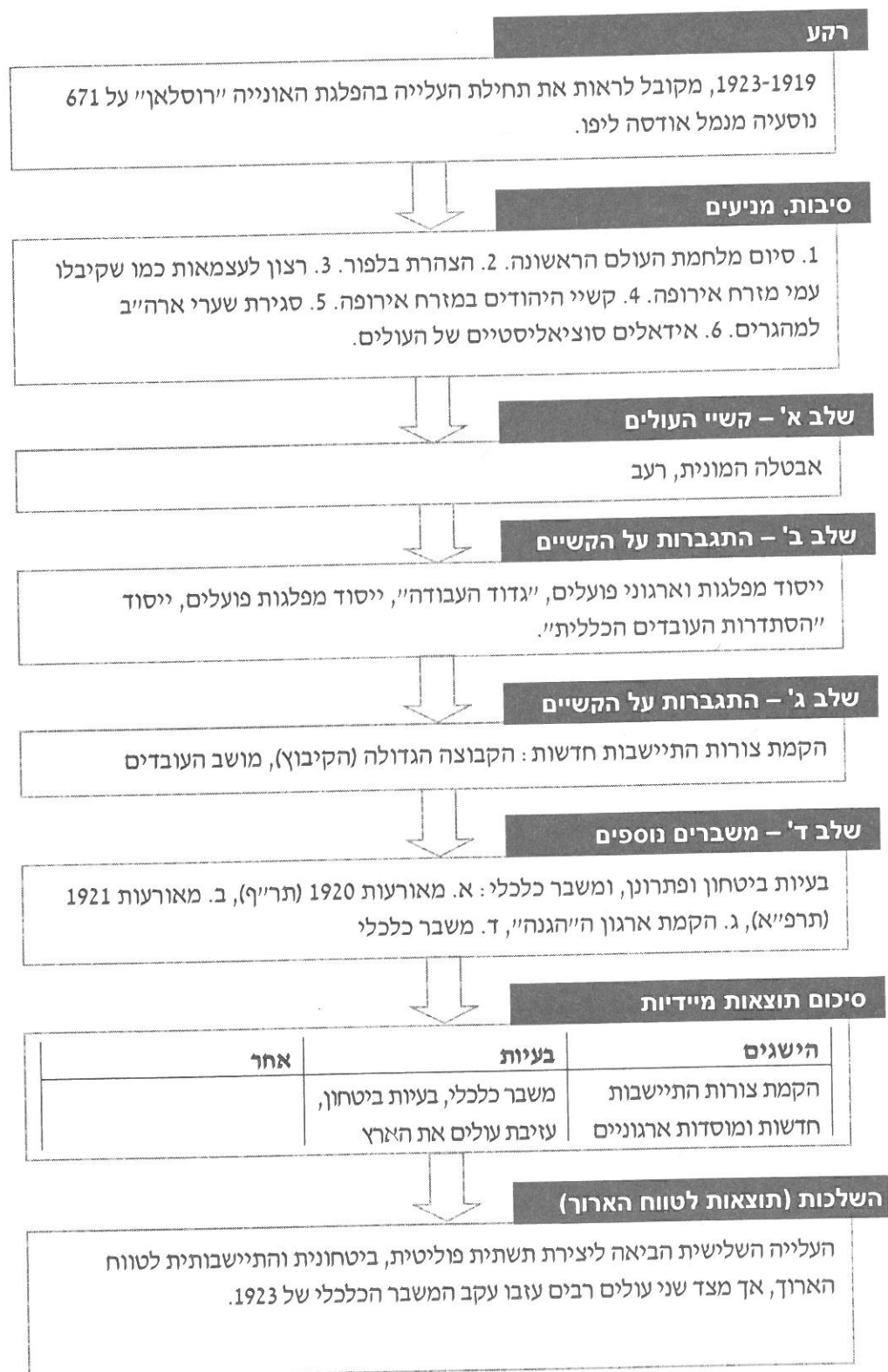
דוגמה 2: שימוש במארגנים גרפיים בלימוד נושא העלייה השלישית

שני המארגנים הגרפיים שיוצגו בעמודים הבאים מהווים בסיס לתשובות לשאלות הברורות בנושא העלייה השלישית.

שלב ראשון: שימוש במארגן גרפי לתיאור ראשוני

שלב שני: שימוש במארגן גרפי לניתוח תהליך

שלב שלישי: עיבוד המארגן הגרפי – סיכום הנושא

רהע

העלייה השלישית (1919-1923) היתה העלייה הראשונה בזמן השלטון הבריטי. במשך 5 שנות העלייה הגיעו כ-35 אלף עולים מרוסיה, פולין, רומניה וליטא. צעירים חילוניים משכילים עם אידיאלים סוציאליסטיים, שביקשו להמשיך את דרכם של צעירי העלייה השנייה. העולים השתייכו לתנועת "החלוץ", שהיתה תנועה ציונית-סוציאליסטית, שנוסדה ברוסיה ובפולין לקראת סוף מלחמת העולם הראשונה על ידי יוסף טרומפלדור. אחרים השתייכו לתנועת "השומר הצעיר" שקמה בפולין ובגליציה. התנועה דגלה בערכים לאומיים ציוניים, וחבריה דגלו בחיי שיתוף ושוויון.

סיבות, מניעים

הגורמים העיקריים לעלייה: 1. בזמן מלחמת העולם הראשונה (1914-1918) לא ניתן היה לעלות לארץ ישראל. כשתמה המלחמה והבריטים כבשו את ארץ ישראל, אושרה העלייה. 2. הצהרת בלפור עודדה את העלייה. 3. ההתעוררות הלאומית במזרח אירופה (פולין, צ'כוסלובקיה ויוגוסלביה זכו לעצמאות) עוררה רצון בקרב היהודים למדינה משלהם. 4. גילויי אנטישמיות במדינות כפולין, רוסיה ואוקראינה. 5. שערי ארה"ב נסגרו בפני מהגרים, ולכן יהודים רבים פנו לארץ ישראל. 6. האידאולוגיה הסוציאליסטית של בני העלייה השנייה משכה את הנוער החלוצי במזרח אירופה לעלות לארץ, ולממש בה את האידאולוגיה הסוציאליסטית.

שלב א' – הש"י העולים

הצעירים שהגיעו לארץ נתקלו בקשיים כלכליים רבים וסבלו מרעב. הם לא הצליחו למצוא עבודה חקלאית במושבות, עקב העדפתם של איכרי המושבות להעסיק פועלים ערבים. האבטלה התגברה ככל שהגיעו עולים נוספים.

שלב ב' – התגברות על הקשיים

בקיץ 1920 הקימו חברי תנועת "החלוץ" את "גדוד העבודה על שם יוסף טרומפלדור". הגדוד הוקם כדי לפתור את בעיות הקליטה ואת מצוקת העבודה. חבריו נחלקו לקבוצות עבודה שעבדו וחיו חיי שיתוף כלכליים וחברתיים. בשיאו מנה הגדוד כ-700 חברים. חבריו עבדו בעיקר בסלילת כבישים ובבניין. בימי העלייה השלישית נוסדה מפלגת פועלים חדשה: "אחדות העבודה". שדאגה לזכויות הפועלים בתעסוקה ובכלכלה, לקליטת עלייה ולסיוע בהתיישבות. בראשה עמדו בן-גוריון, בן-צבי, כצנלסון ואחרים. לצד מפלגה זו המשיכה להתקיים מפלגת "הפועל הצעיר" שהוקמה בזמן העלייה השנייה. בשנת 1920 הוקמה "ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ ישראל", כדי ליצור ארגון-על לפועלים, שעד אז היו מפולגים בין המפלגות. ההסתדרות העניקה להם שירותים שונים, דאגה לתנאי עבודתם, שימשה כלשכת עבודה, ויזמה פעילות התיישבותית ותוכניות בנייה.

שלב ג' – התגברות על הקשיים

בימי העלייה השלישית נוסדו שתי צורות התיישבות חדשות בארץ: "הקבוצה הגדולה" (שכונתה גם "קיבוץ"), ומושב העובדים. הקיבוץ אופיין בשוויון זכויות וחובות של החברים, שוויון מלא ברכוש, בכלכלה ובחינוך. רעיון הקיבוץ הושפע מהאידאולוגיה השווייטית של אנשי העלייה השלישית. הקיבוץ התבסס על מגוון רחב של ענפי חקלאות. הקיבוץ הראשון שהוקם היה עין חרוד, ב-1921, שם התיישבו חברי פלוגה של "גדוד העבודה". במקביל להקמתו של הקיבוץ הוקמה גם צורת התיישבות נוספת: מושב העובדים. העיקרון המרכזי במושב היה שמירה על רכוש פרטי, בשילוב חיי שיתוף ועזרה הדדית.

שלב ד' – משברים נוספים

משברים ביטחוניים וכלכליים אפיינו את תקופת העלייה השלישית. "מאורעות תר"ף" בירושלים ו"מאורעות תרפ"א" ביפו וברחבי הארץ. במאורעות נהרגו 53 יהודים. בעקבות מאורעות תר"ף הוחלט כי אין לסמוך על הגנת הבריטים ויש להקים ארגון יהודי שיגן על היישוב מפני סכנות ביטחון. כך הוקם "ארגון ההגנה הארצי", ב-1920. בסוף תקופת העלייה השלישית פקד משבר כלכלי את ארץ ישראל. בעקבותיו ירדו כ-3500 יהודים מהארץ. מספר המובטלים גדל. ענפי הבנייה והעבודות הציבורית נפגעו קשות.

סיכום תוצאות מיידיות

לסיכום, בתקופת העלייה השלישית הוקמו צורות התיישבות חדשות, נוסדו קיבוצים ומושבים. המשברים השונים הובילו לייסוד ארגונים ומסגרות חדשות (כך נוסדה ההסתדרות ומפלגת פועלים חדשה, וכך נוסד ארגון "ההגנה"), אבל עקב המשבר הכלכלי והמאורעות שפקדו את הארץ ירדו עולים רבים מהארץ, ומספר העולים לארץ ירד.

השלכות וניתוח התוצאות

תקופת העלייה השלישית מבטאת את השפעת הצהרת בלפור. חודש הקשר עם הגולה, אשר נותק בתקופת מלחמת העולם הראשונה. נבנתה בתקופה זו תשתית, שאפשרה התרחבות בהמשך. נוצרו המסגרות הפוליטיות, הביטחוניות וההתיישבותיות אשר אפיינו את היישוב בהמשך הדרך.

חשוב לזכור, שני המארגנים הגרפיים שהוצגו כאן מהווים בסיס לתשובות לשאלות הבגרות. במהלך הלמידה למבחן חשוב ללמוד את התהליך ההיסטורי כולו, כדי להבינו טוב יותר. שאלות הבגרות מתמקדות בדרך כלל בחלקים מסוימים מהנושא הנלמד ולא בתהליך כולו. כדאי, אם כן, לשים לב במה בדיוק מתמקדת השאלה במבחן. לפעמים תתבקשו רק למנות את השלבים בתהליך ההיסטורי, בפעמים אחרות תכוון השאלה דווקא לגורמים שהביאו לאירוע מסוים וכו'.

לדוגמה:

• **שאלה המתמקדת ברקע ובגורמים לעלייה השלישית, ובשלבים מסוימים בה:**

א. מה היו המניעים לעלייתם של אנשי העלייה השלישית, ומה היו רעיונותיהם החברתיים?

ב. תאר את התארגנותם הפוליטית, וציין את מפעליהם ההתיישבותיים.

(מתוך בחינת בגרות בהיסטוריה של עם ישראל, קיץ תשנ"א)

• **שאלה המתמקדת בשלבים מסוימים מהעלייה השלישית:**

א. מהי תנועת "החלוץ" וכיצד הכשירה את חבריה להתמודדות עם החיים בא"י?

ב. מושב עובדים והקבוצה הגדולה (הקיבוץ) היו דפוסי התיישבות חדשים, שגובשו בתקופת העלייה השלישית. ציין שלושה מאפיינים של כל אחד משני דפוסי התיישבות אלה.

ג. בתקופה זו הוקמה הסתדרות העובדים. באילו תחומים עסקה, מה היה ייחודה?

(מתוך בחינת בגרות בהיסטוריה של עם ישראל, קיץ תשנ"ד)

• **שאלה המתמקדת בגורמים לעלייה השלישית ובשלב אחד בה:**

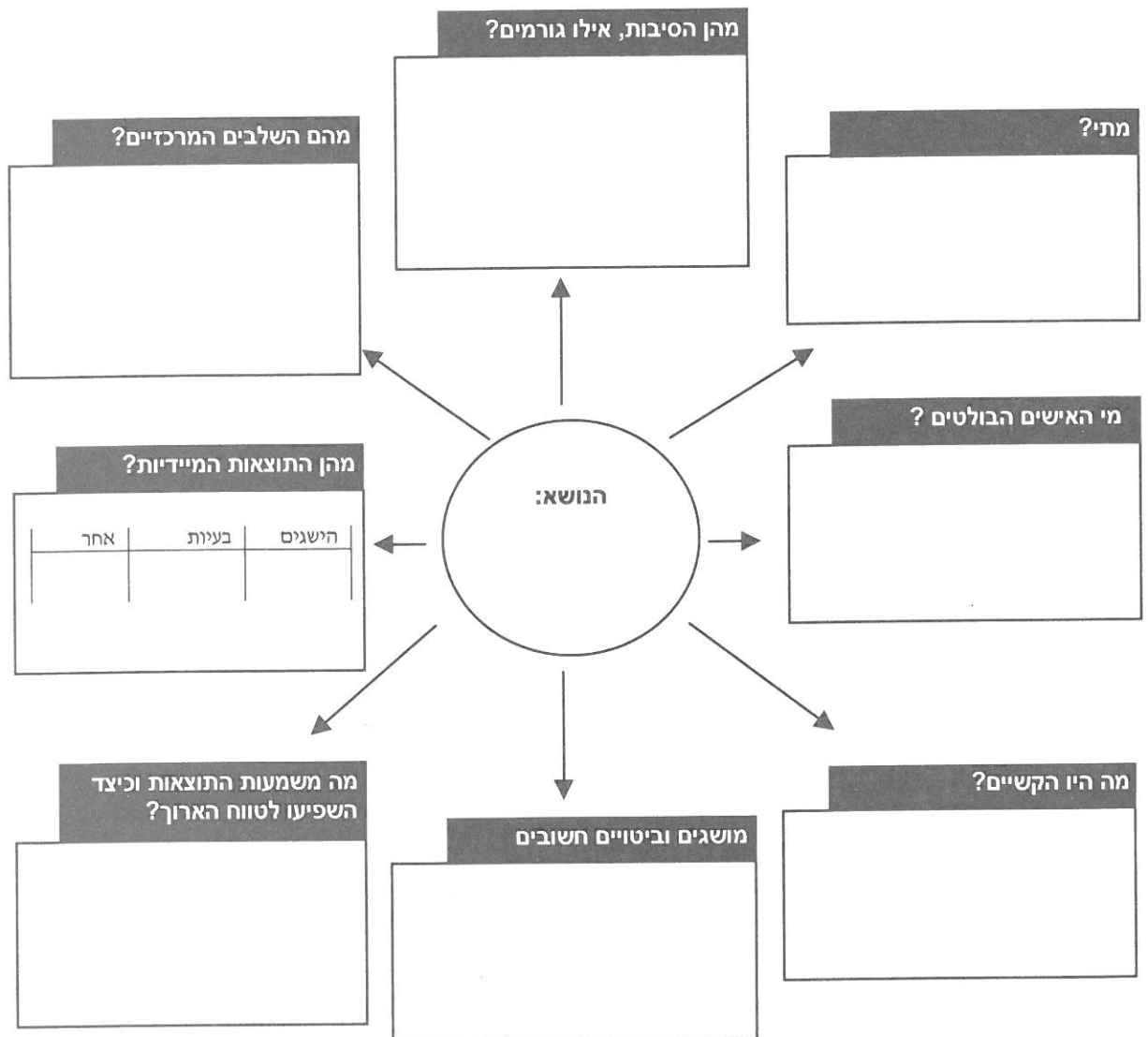
א. הצג שלושה גורמים שהניעו יהודים לעלות לא"י בשנים 1919-1923.

ב. אילו רעיונות עיצבו את תפיסת העולם של אנשי "גדוד העבודה"? כיצד באו רעיונות אלה לידי ביטוי בפעולותיהם?

(מתוך בחינת בגרות בהיסטוריה של עם ישראל, קיץ תשנ"ז)

נספח: מארגנים גרפיים

מארגן גרפי לתיאור ראשוני

מארגן גרפי לניתוח תהליך

	רהע			
	סיבות, מניעים			
	שלב א'			
	שלב ב'			
	שלב ג'			
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="352 1368 544 1449">אחר</td> <td data-bbox="544 1368 780 1449">בעיות</td> <td data-bbox="780 1368 975 1449">הישגים</td> </tr> </table>	אחר	בעיות	הישגים	סיכום תוצאות מיידיות
אחר	בעיות	הישגים		
	השלכות (תוצאות לטווח ארוך)			

הרחבת המארגן הגרפי לניתוח התהליך לתקציר תשובה

רקע

סיבות, מניעים

שלב א'

שלב ב'

שלב ג'

סיכום תוצאות מיידיות

השלכות (תוצאות לטווח ארוך)

לסיום

לימודי ההיסטוריה דורשים מאתנו להתמודד עם קריאה וזכירה של חומר רב. המארגנים הגרפיים שהוצגו לפניכם מציעים דרך לארגון המידע, ומהווים מפת חשיבה ללימוד תהליכים היסטוריים.

אנו מקווים שהצלחנו לסייע לכם במשימות הלימודיות העומדות בפניכם.

שאלות למחשבה על השימוש במארגנים גרפיים

- נסו לחשוב על נושאים נוספים שכבר למדתם בהיסטוריה, שכדאי ללמוד בעזרת הכלים שהוצעו כאן. מהם?

- האם תוכלו להציע דרך גרפית נוספת להתמודדות עם חומרים בהיסטוריה?

- באילו הזדמנויות תוכלו להשתמש במארגנים גרפיים בהמשך?

תועלת משמעותית עוד יותר תפיקו, אם תדעו ליישם את מה שלמדתם גם במשימות אחרות ובתחומים נוספים.

נשמח לשמוע כל מה שעולה בדעתכם בעקבות הלמידה בחוברת זו.

בהצלחה!

צוות בגרות 200